

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра _____ Фінансів _____

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

декан факультету інформаційних технологій

Глазунова О.Г.

“ ____ ” _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри фінансів

Протокол № 5 від 2 червня 2020 р

Завідувач кафедри

д.е.н., проф. Давиденко Н.М.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ФІНАНСИ”**

спеціальність _ Спеціальність 051 “Економіка” (Економічна кібернетика) _

освітня програма Економічна кібернетика _____

Факультет (ННІ) Інформаційних технологій _____

Розробники: к.е.н., доцент Мрачківська Н.К., ст. викладач, к.е.н., Навроцький Я.Ф.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни “ФІНАНСИ”

Галузь знань, спеціальність, освітній рівень		
Галузь знань	05 “Соціальні і поведінкові науки”	
Спеціальність	051 “Економіка” (Економічна кібернетика)	
Освітній ступень	Бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____	
	(назва)	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки		
Семестр		
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	75 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	3 год. 5 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна “Фінанси” є складовою частиною дисциплін циклу професійної та практичної підготовки нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв’язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації.

Фінанси – наука, яка вивчає економічні відносини, які виникають в процесі формування, розподілу і перерозподілу вартості валового суспільного продукту і частини національного багатства в зв’язку з формуванням грошових накопичень у суб’єктів господарювання і держави та використанням їх для фінансування потреб суспільного відтворення та соціальних потреб всього суспільства.

Метою вивчення дисципліни “Фінанси” є формування базових знань з теорії фінансів, засвоєння закономірностей їх функціонування на макро- і мікрорівнях як теоретичної основи фінансової політики і розвитку фінансової системи.

Складовими частинами і завданнями фінансів як науки є: розкриття сутності, функцій та ролі фінансів у ринковій економіці; обґрунтування закономірностей еволюційного розвитку фінансів; формування теоретичних основ державних, корпоративних і міжнародних фінансів; виявлення закономірностей та панівних тенденцій функціонування та розвитку фінансової системи держави; визначення й систематизування закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб’єктів підприємницької діяльності та домогосподарств і використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи; виявлення можливих напрямів впливу фінансів на суспільний прогрес і ролі фінансів в системних трансформаціях ринкового економічного базису; обґрунтування заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів економічної політики держави; виявлення глобальних ризиків та загроз функціонування сучасної світової фінансової системи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни **студент повинен знати:**

- принципи та види страхування;
- функції та структуру фінансового ринку;
- теоретичні засади фінансового менеджменту;
- економічну суть міжнародних фінансів і міжнародні фінансові відносини;
- особливості фінансів країн з розвинутою ринковою економікою;

Студент повинен уміти:

- об’єктивно оцінювати економічні процеси та фінансову політику держави;
- аналізувати фінансові відносини в суспільстві;
- розуміти тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів та фінансів суб’єктів господарювання;
- розробляти і вирішувати актуальні питання теорії і практики розбудови фінансової політики держави;
- здійснювати експертну оцінку імовірних тенденцій впливу фінансів на суспільний прогрес;
- виявляти недоліки і переваги діючого фінансового механізму;
- швидко опановувати зміни, які відбуваються у світовій фінансовій системі.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні (фінансові) рішення на основі розуміння закономірностей економічних (фінансових) систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію;

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ ТА МАКРОФІНАНСИ.

Тема лекційного заняття 1.

Предмет фінансової науки. Фінансові категорії.

Предмет науки про фінанси. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин. Об’єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин. Взаємозв’язок фінансів з іншими економічними категоріями. Функції фінансів як виявлення суттєвих ознак, властивостей і суспільного призначення фінансів.

Об’єкти і суб’єкти розподілу і перерозподілу вартості суспільного продукту. Дискусійні питання щодо функцій фінансів. Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Форми фінансового забезпечення.

Тема лекційного заняття 2.

Генезис і еволюція фінансів.

Поняття генезису категорії фінансів. Історичний розвиток фінансів. Ознаки фінансів. Фактори розвитку фінансів. Основні етапи розвитку фінансів.

Закономірності історичного розвитку фінансів. Історія розвитку фінансової системи України.

Еволюція фінансів України. Роль фінансів у розвитку українського національного ринку. Сучасне фінансове становище України.

Тема лекційного заняття 3.

Фінансове право і фінансова політика.

Структура та засади функціонування фінансової системи в Україні. Підсистеми та ланки фінансової системи. Фінансовий механізм. Діяльність фінансової системи держави як предмет фінансового права. Правове регулювання фінансової діяльності держави. Фінансова політика і фінансовий механізм. Формування системи фінансових органів та інституцій в Україні. Державне регулювання фінансами в Україні. Організація та здійснення фінансового контролю в державі.

Тема лекційного заняття 4.

Податки. Податкова система.

Сутність і функції податків. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Прямі податки. Непрямі податки. Елементи системи оподаткування. Теоретичні питання перекладання податків, уникнення та ухилення від їх сплати.

Податкова система: поняття, основи побудови. Становлення та розвиток податкової системи України. Податковий кодекс України, його значення для формування і функціонування науково обґрунтованої і стабільної податкової системи держави.

Тема лекційного заняття 5.

Бюджет. Бюджетна система.

Бюджет як економічна і правова категорія. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Розподільна і контрольна функція бюджету. Бюджетний механізм фінансового регулювання.

Бюджетна система: поняття і принципи побудови. Критерії розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи. Міжбюджетні відносини та їх регулювання. Міжбюджетні трансферти та порядок їх надання.

Економічна сутність доходів і видатків бюджету. Загальний і спеціальний фонди державного бюджету. Класифікація бюджетних доходів. Джерела формування бюджетних доходів. Форми і методи мобілізації грошових коштів у бюджет.

Податкові і неподаткові надходження, їх склад і структура. Офіційні трансферти.

Видатки державного бюджету, їх класифікація. Основні напрямки використання бюджетних коштів. Поточні та капітальні видатки. Казначейська система виконання державного і місцевих бюджетів. Напрями вдосконалення бюджетного процесу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

СТРАХУВАННЯ І ФІНАНСОВИЙ РИНОК. ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ.

Тема лекційного заняття 6.

Страховання. Страховий ринок.

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування. Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник. Форми і методи страхового захисту. Система страхових фондів. Види страхування та форми проведення. Необхідність і роль перестраховання. Доходи і витрати страховика. Страхові платежі як основне джерело доходів страховика. Фінансові результати страхових операцій, їх рентабельність. Прибуток страхових організацій, його розподіл і використання.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку і його організаційна структура. Учасники страхового ринку. Організаційні форми існування страхових компаній. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Ліцензування страхової діяльності, формування і розвиток страхового ринку в Україні.

Тема лекційного заняття 7.

Фінансовий ринок.

Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Суб'єкти фінансового ринку. Структура фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок кредитних ресурсів. Фондовий ринок як найважливіший сегмент фінансового ринку. Первинний і вторинний фондовий ринок. Біржовий і позабіржовий ринок цінних паперів. Основні характеристики цінних паперів. Види цінних паперів, які обертаються в Україні.

Правове регулювання фондового ринку. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів. Фондова біржа: правове становище, організація і порядок роботи. Функції фондової біржі. Ринок фінансових послуг, його роль у функціонуванні економічної системи. Види фінансових послуг.

Тема лекційного заняття 8.

Фінанси суб'єктів господарювання

Сутність фінансів господарських суб'єктів і принципи їх організації. Грошові надходження від діяльності підприємств, їх склад і економічна характеристика. Валовий і чистий дохід. Загальний (валовий) і чистий прибуток. Класифікація доходів і видатків. Фінансові ресурси. Власні і залучені грошові кошти.

Особливості фінансів підприємств різних організаційно-правових форм. Джерела формування і напрямки використання фінансових ресурсів комерційних підприємств, підприємств державної і недержавної форм власності. Взаємовідносини підприємницьких структур із бюджетом і загальнодержавними фондами цільового призначення. Вплив галузевих факторів на організацію фінансів підприємств.

Тема лекційного заняття 9.

Міжнародні фінанси.

Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси країн і регіонів. Фінансова діяльність міжнародних організацій. Фінанси Організації Об'єднаних Націй і Європейського Союзу.

Міжнародні фінансові інституції: Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку. Банк міжнародних розрахунків. Європейський Інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями. Проблеми гармонізації фінансів України відповідно до критеріїв і стандартів Європейського співтовариства. Міжнародний фінансовий ринок: міжнародний ринок грошей (валютний ринок), міжнародний ринок кредитних ресурсів, міжнародний ринок цінних паперів.

Тема лекційного заняття 10.

Фінансовий менеджмент.

Сутність, функції та політика фінансового менеджменту. Формування та розподіл прибутку підприємства. Фактори, що його формують. Основні фактори, що впливають на прибутковість. Управління безбитковістю діяльності підприємства в умовах впливу фінансових ризиків. Резерви підвищення рентабельності. Основи управління активами підприємства та їх структурою. Прийоми фінансового менеджменту та їх характеристика. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі підприємства. Методи фінансового менеджменту. Особливості фінансового менеджменту, пов'язані з формою власності й сферою здійснення бізнесу.

Структура навчальної дисципліни
ФІНАНСИ
Спеціальність 051 “Економіка” (Економічна кібернетика)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади фінансової науки та макрофінанси												
Тема 1. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії	8	1	2	-	-	5						
Тема 2. Генезис і еволюція фінансів	8	1	2	-	-	5						
Тема 3 Фінансове право і фінансова політика	8	1	2	-	-	5						
Тема 4. Податки. Податкова система	16	2	4	-	-	10						
Тема 5. Бюджет. Бюджетна система	16	2	4	-	-	10						
Разом за змістовим модулем 1	56	7	14	-	-	35						
Змістовий модуль 2. Страхування і фінансовий ринок. Фінанси суб'єктів господарювання, міжнародні фінанси та фінансовий менеджмент.												
Тема 6. Страхування. Страховий ринок	14	2	4	-	-	8						
Тема 7. Фінансовий ринок	14	2	4	-	-	8						
Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання	14	2	4	-	-	8						
Тема 9. Міжнародні фінанси	11	1	2	-	-	8						
Тема 10. Фінансовий менеджмент	11	1	2	-	-	8						
Разом за змістовим модулем 2	64	8	16	-	-	40						
Усього годин	120	15	30	-	-	75						

4. Теми практичних занять Спеціальність 075 «Маркетинг»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет фінансової науки. Фінансові категорії.	2
2	Генезис і еволюція фінансів	2
3	Фінансове право та фінансова політика.	2
4	Податки. Податкова система.	4
5	Бюджет. Бюджетна система.	4
6	Страховання і страховий ринок.	4
7	Фінансовий ринок.	4
8	Фінанси підприємницьких структур.	4
9	Міжнародні фінанси.	2
10	Фінансовий менеджмент.	2

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
...		

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		
...		

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Тематика рефератів та доповідей

1. Фінансова стабілізація держави і шляхи її забезпечення.
2. Структура ВВП за доходами: тенденції в Україні.
3. Становлення державних фінансів перехідної економіки України.
4. Історія появи та становлення теорії бюджету.
5. Актуальні проблеми податкової політики України.
6. Грошово-кредитна політика НБУ: сучасні здобутки і проблеми.
7. Проблеми співвідношення прямого і непрямого оподаткування (структура податкової системи).
8. Проблеми вимірювання податкового навантаження.
9. Бюджетний устрій і бюджетна система України на сучасному етапі
10. програми розвитку агропромислового комплексу, які здійснює уряд України.
11. Державне регулювання підприємницької діяльності
12. Підприємницькі та фінансові ризики в діяльності національних акціонерних товариств.
13. Страховання відповідальності в Україні: проблеми і перспективи.
14. Запровадження обов'язкового медичного страхування в Україні: проблеми і перспективи.
15. Роль фінансового ринку в поширенні світових фінансових криз.
16. Проблеми розвитку ринку державних облігацій в Україні.
17. Валютний курс: історія становлення, сутність, чинники, що його визначають.
18. Основні напрями інтеграції України у світову фінансову систему. Глобальні світові тенденції та їх вплив на фінансову систему України.
19. Ефективність бюджетного планування в Україні.
20. Проблеми податкового менеджменту в Україні та шляхи їх вирішення.

Питання для дискусій

1. Визначення сутності фінансів авторами різних навчальних посібників, підручників і монографій .

2. Функції фінансів. Точки зору з цього питання вчених у галузі фінансів. Аналіз різних тверджень щодо функцій фінансів і позицій функціонування фінансових відносин в умовах ринкової економіки. Чи має право на існування регулювальна функція фінансів в умовах ринкових відносин?

3. Фінансова стабілізація. Ознаки фінансової стабілізації на макро- і мікрорівнях економіки. Чи закономірне твердження окремих фінансистів про те, що фінансова стабілізація в Україні можлива у 2020-2025 рр.?

4. Фінансові відносини приватизації державної власності у промисловості, сільському господарстві, комунальної власності. Проблеми купівлі-продажу землі в системі земельних відносин. Можливий стан державних фінансів України за різних варіантів вирішення цієї проблеми.

5. Фінансова політика України. Проблемні аспекти організації фінансових відносин в країнах розвинутих ринкових економік . Негативні явища у фінансовій політиці України, причини їх виникнення і можливі варіанти дій щодо їх недопущення в умовах ринкової економіки.

6. Наукові основи побудови податкової системи держави. Чи враховані податкові концепції видатних економістів світу у процесі побудови податкової системи України на сучасному етапі? Податкова концепція А. Лаффера та її відображення у податковій системі України.

7. Бюджетний устрій і бюджетна система України за часів глобальних фінансових криз і загроз. Оцінка можливих підходів до вирішення питання ролі й значення бюджетних відносин у зміцненні економічної самостійності адміністративно- територіальних формувань.

8. Бюджетний процес. Шляхи вирішення економічно обґрунтованих основ організації бюджетного процесу та реалізації загальних науково обґрунтованих принципів складання, розгляду проектів бюджетів та їх затвердження та виконання.

9. Державний кредит. Проблеми внутрішнього і зовнішнього боргу. Проблема незаконно вивезених з України вітчизняних капіталів, які перебувають на рахунках банків західних країн. Які можливі варіанти повернення цих капіталів і використання їх для інвестування власного виробництва в Україні?

10. Фінансовий ринок України. Можливі варіанти шляхів прискорення розвитку фондового ринку і підвищення його ролі в регулюванні ринкових відносин.

11. Фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності. У чому полягають негативні явища у здійсненні політики лібералізації зовнішньої торгівлі та її вплив на фінансове становище України? Можливі варіанти здійснення заходів щодо вдосконалення фінансового механізму зовнішньоекономічної діяльності для ефективнішого виконання ним функцій із захисту вітчизняного виробництва .

12. Шляхи недопущення і подолання фінансових проблем у банківській системі України.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Коли виникла фінансова наука і які існували передумови для виникнення фінансів?
2. Що становить предмет і мету фінансової науки?
3. Що виступає об'єктом фінансових відносин?
4. Розкрийте сутність фінансів як історичної категорії.
5. Дайте визначення централізованих і децентралізованих фінансів?
6. Які характерні ознаки фінансів?
7. Розкрийте сутність і механізм дії розподільчої функції фінансів.
8. У чому полягає зміст контрольної функції фінансів?

9. Розкрийте сутність фінансової категорії. Які фінансові категорії Ви знаєте?
10. Розкрийте сутність взаємозв'язку фінансів з іншими категоріями в процесі розподілу і перерозподілу ВВП
11. У чому полягає історичний характер фінансів?
12. Які історичні передумови виникнення фінансів Ви знаєте? Охарактеризуйте їх.
13. У чому полягають особливості державних фінансів у різних суспільно-економічних формаціях?
14. Охарактеризуйте джерела державних доходів та напрями державних видатків сучасної держави.
15. Коли і де виникла фінансова наука?
16. Які етапи становлення і розвитку фінансової науки?
17. Охарактеризуйте фінансово-економічне вчення А. Сміта та його послідовників.
18. В яких умовах розвивалася радянська фінансова наука? Які теорії були розроблені в цей час?
19. Які особливості розвитку фінансової думки в Україні у XVII-XX ст. ви можете назвати?
20. Охарактеризуйте сучасний етап розвитку науки про фінанси в Україні.
21. Дайте визначення фінансової політики як особливого виду діяльності держави.
22. Назвіть мету і завдання фінансової політики.
23. Охарактеризуйте елементи фінансової політики.
24. За якими ознаками класифікується фінансова політика?
25. Дайте визначення фінансової системи за внутрішньою та організаційною будовою.
26. У чому полягає сутність виокремлення сфер та ланок у фінансовій системі?
27. Дайте визначення фінансового механізму. Які елементи до нього входять?
28. Охарактеризуйте види фінансових планів.
29. Розкрийте значення фінансового контролю.
30. Охарактеризуйте предмет і структуру фінансового права.
31. Дайте визначення категорії податків. Обґрунтуйте їх значення у фінансовій системі держави.
32. Назвіть основні елементи податку. Продемонструйте на прикладі відмінність між суб'єктом і носієм податку.
33. Які джерела сплати податків Ви знаєте? Наведіть приклад, коли джерело і об'єкт податку збігаються.
34. Як класифікуються податки? Чим визначається співвідношення прямих і непрямих, загальнодержавних і місцевих податків у державі?
35. Назвіть елементи податкової системи держави. На яких принципах вона базується?
36. Які податки і збори відносяться до загальнодержавних? До місцевих?
37. Структуруйте систему оподаткування у розрізі оподаткування фізичних і юридичних осіб.
38. Охарактеризуйте механізм податкової політики держави.
39. Дайте характеристику елементів системи оподаткування прямих податків.
40. У чому полягає специфіка нарахування та сплати основних непрямих податків?
41. Дайте визначення державних фінансів. Розкрийте їхню роль в соціально-економічному розвитку країни.
42. Що являє собою бюджет як економічна категорія? Які функції виконує бюджет і в чому їх сутність?
43. У чому полягають сутність та особливості бюджетних відносин?
44. Дайте характеристику бюджетної системи та бюджетного устрою України.
45. Охарактеризуйте принципи побудови бюджетної системи України.
46. Охарактеризуйте основні засади впливу місцевих фінансів на економіку та соціальну сферу держави.
47. У чому полягає суспільне призначення доходів і видатків бюджету?
48. Охарактеризуйте основні методи фінансування дефіциту бюджету.
49. У чому полягає сутність державного кредиту? Які його види та форми Ви знаєте?
50. Охарактеризуйте управління державним боргом, його основні принципи та методи.

51. Визначення ризику. Критерії класифікації ризиків.
52. Особливості видів страхування.
53. Страховий ринок, його суб'єкти.
54. Діяльність прямих та непрямих страхових посередників.
55. Нагляд за страховою діяльністю в Україні?
56. Державні цільові фонди системи державного загальнообов'язкового соціального страхування, їх призначення.
57. Страхові фонди: особливості формування та використання.
58. Особливості оподаткування страхової діяльності.
59. Особливості співстрахування та перестраховування як напрямів страхової діяльності.
60. Зміст та необхідність перестраховування.
61. Економічна сутність фінансового ринку та його функції.
62. Ознаки, за якими структурується фінансовий ринок. Характеристика структурних елементів.
63. Суб'єкти фінансового ринку та їх характеристика.
64. Інструменти, які використовуються на фінансовому ринку.
65. Первинний і вторинний фондовий ринок, їх характеристика.
66. Види цінних паперів та їх характеристика.
67. Фондова біржа та її функції.
68. Ринок цінних паперів: функції, види, державне регулювання і механізм саморегулювання.
69. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), її функції.
70. Порівняльна характеристика акцій та облігацій.
71. Що являють собою фінанси суб'єктів господарювання, їх функції.
72. Характеристика сфер фінансових відносин на підприємстві та їх склад.
73. Сутність та роль фінансових ресурсів підприємства?
74. Структура грошових надходжень суб'єктів господарювання.
75. Формування фінансових результати суб'єктів господарювання. Види фінансових результатів.
76. Характеристика процесу розподілу та використання прибутку. Нерозподілений прибуток.
77. Види підприємств та їх відмінності.
78. Діяльність неприбуткових організацій, особливості їх оподаткування.
79. Особливості організації фінансів підприємств різних організаційно-правових форм.
80. Склад, джерела фінансування та ефективність використання необоротних і оборотних активів підприємств.
81. Міжнародні фінанси як економічної категорія, їх функції.
82. Об'єкти та суб'єкти міжнародних фінансів.
83. Фінансові операції, їх групи.
84. Сутність, види та напрями міжнародних валютно-фінансових потоків.
85. Міжнародні фінансові організації, їх роль та особливості.
86. Міжнародний фінансовий ринок, його роль та характерні риси.
87. Особливості функціонування міжнародного валютного ринку. Валютні операції.
88. Міжнародний ринок кредитних ресурсів як сфера руху міжнародного кредиту.
89. Структура міжнародного ринку цінних паперів.
90. Міжнародна фінансова політика, форми її реалізації та складові.
91. Сутність, цілі та завдання фінансового менеджменту..
92. Функції та принципи фінансового менеджменту.
93. Основні завдання, які вирішує фінансовий менеджер у процесі управління операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю підприємства.
94. Відмінності між завданнями фінансового менеджменту на малому, середньому та великому підприємствах.
95. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту.
96. Характеристика базових концепцій фінансового менеджменту.

97. Фінансова стратегія і фінансова тактика як форми реалізації фінансового менеджменту.
98. Вплив держави на застосування інструментів фінансового менеджменту.
99. Наукові школи фінансового менеджменту.
100. Особливості фінансового менеджменту на підприємствах державної і комунальної власності.

КОМПЛЕКТ ТЕСТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ

1. Фінанси – це:

- а) усі види доходів держави і підприємств; б) еквівалент коштів;
- в) економічні відносини, що складаються при утворенні, розподілі і використанні грошових фондів;
- г) формування і використання засобів державного бюджету.

2. Об'єктами фінансових відносин є:

- а) прибуток, податки, цінні папери;
- б) валовий суспільний продукт і національний доход; в) грошові доходи;
- г) держава, підприємства, громадяни.

3. Суб'єктами фінансових відносин є:

- а) національний доход і валовий суспільний продукт;
- б) держава, підприємства, громадяни;
- в) надходження від державних позик;
- г) податки, цінні папери, валюта.

4. Термін “financia” виник:

- а) у 1 ст. до н.е. у Греції;
- б) у 9-11 ст. у Франції;
- в) у 13-15 ст. в Італії;
- г) у 5-4 ст. до н.е. у Китаї.

5. Виділити ознаки фінансів:

- а) грошові відносини між суб'єктами;
- б) рівноправність держави й інших суб'єктів фінансових відносин; в) фінансові відносини носять фондовий характер;
- г) необхідність створення фіскального апарату;
- д) матеріальною основою існування і функціонування фінансів є не тільки гроші.

6. Фінансовий контроль включає:

- а) контроль за дотриманням фінансово-господарського законодавства;
- б) оцінку економічної ефективності фінансово-господарських операцій;
- в) делегування відповідальності за окремими ділянками фінансової роботи;
- г) оцінку доцільності зроблених витрат;
- д) вироблення фінансової стратегії.

7. Виділити класифікаційні ознаки видів контролю:

- а) час проведення;
- б) суб'єкти;
- в) планування;
- г) сфери фінансової діяльності;
- д) методи проведення;
- е) аудиторський і відомчий.

8. Види внутрішньовідомчого контролю:

- а) оперативний;
- б) стратегічний;
- в) аудиторський;
- г) обов'язковий;
- д) відомчий .

9. Державний фінансовий контроль включає:

- а) розробку, затвердження і виконання бюджетів усіх рівнів і позабюджетних фондів; б) контроль за фінансовою діяльністю державних підприємств, установ, банків;
- в) вибір системи оплати праці;
- г) контроль недержавної сфери економіки;
- д) встановлення обов'язкового для всіх підприємств, організацій і посадових осіб порядку здійснення фінансової діяльності.

10. Попереджати можливі зловживання при одержанні і витрачанні коштів покликаний певний вид контролю. Це:

- а) президентський;
- б) поточний;
- в) валютний; г) податковий;
- д) оперативний.

11. Фінансова система - це єдина система, тому що:

- а) вона базується на єдиному джерелі ресурсів усіх ланок;
- б) джерелом централізованих грошових фондів є національний доход;
- в) її функція - забезпечення певних темпів розвитку всіх галузей промисловості;
- г) фінансова система складається тільки з однієї ланки.

12. Найбільш динамічною частиною фінансової політики є:

- а) стратегія керування фінансами;
- б) тактика керування фінансами;
- в) фінансовий механізм;
- г) функціональна система керування.

13. Основоположником регулюючої фінансової політики є:

- а) А. Сміт;
- б) Д. Рікардо;
- в) Дж. Кейнс;
- г) Мальтус.

14. Виділити функціональні елементи керування фінансами:

- а) планування;
- б) кредитування;
- в) оперативне керування; г) контроль;
- д) вибір виду фінансового механізму.

15. Директивний фінансовий механізм включає такі інструменти:

- а) податки;
- б) державний кредит;
- в) форми і види грошових фондів підприємств;
- г) фінансове планування,
- д) організація бюджетного устрою;
- е) порядок використання фінансових ресурсів, що залишаються на підприємстві після сплати податків.

16. Принципи організації фінансів підприємств:

- а) самофінансування
- б) матеріальна відповідальність; в) виплата дивідендів;
- г) цільове фінансування;
- д) забезпечення фінансовими ресурсами; е) нагляд;
- ж) господарська самостійність; з) екаутинг.

17. На рівні підприємств фінансові відносини охоплюють:

- а) відносини з іншими підприємствами й організаціями за постачаннями сировини і матеріалів;
- б) відносини між підрозділами усередині галузі;
- в) відносини між підприємствами і кредитною системою; г) відносини з дочірніми підприємствами;

д) відносини між державою і населенням.

18. Державний кредит являє собою:

- а) відшкодування збитків підприємств за рахунок Державного бюджету;
- б) економічні відносини, що виникають між юридичними та фізичними особами з приводу розміщення серед них урядових цінних паперів;
- в) економічні відносини що виникають між державою та міжнародними фінансовими організаціями з приводу залучення коштів останніх.

19. Централізованими бюджетними фондами є:

- а) Пенсійний фонд;
- б) Інноваційний фонд;
- в) Фонд обов'язкового державного соціального страхування;
- г) Фонд сприяння зайнятості.

20. Фондовий ринок України включає:

- а) фінансовий ринок
- б) ринок капіталів;
- в) ринок цінних паперів;
- г) всі відповіді вірні.

21. Прибуток підприємства за звітний період визначається як:

- а) виторг від реалізації продукції за винятком ПДВ і собівартості продукції;
- б) сума скоректованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань;
- в) сума скоректованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат;
- г) сума валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань.

22. Сутність податку на додаткову вартість (ПДВ) полягає ось у чому:

- а) ПДВ є прямим податком, що сплачується в бюджет за ставкою 20% вартості товару; б) ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет продавцем товару;
- в) ПДВ є прямим податком, який сплачується в бюджет покупцями товару
- г) ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет покупцями товару.

23. Акцизним збором обкладаються:

- а) обороти від реалізації зроблених в Україні підакцизних товарів шляхом їхнього продажу;
- б) митна вартість імпортованих товарів, придбаних за іноземну валюту; в) обороти від реалізації товарів на митній території України;
- г) обороти від реалізації товарів як на митній території України, так і за її межами.

24. Державний збір - грошовий збір, стягнутий державними органами при виконанні ними визначених функцій в інтересах фізичних і юридичних осіб:

- а) за позовними заявами;
- б) за операціями з цінними паперами; в) за здійснення нотаріальних дій;
- г) при підписанні угод між підприємствами.

25. Об'єктом плати за землю є:

- а) сільськогосподарські угіддя;
- б) землі для потреб промисловості;
- в) заповідники;
- г) земельні ділянки, надані громадянам для ведення особистого підсобного господарства.

26. Пені, штрафи, неустойки стягуються:

- а) при порушенні договірних зобов'язань;
- б) при недотриманні економічно обґрунтованих пропорцій у розподілі чистого прибутку; в) при несвоєчасному поверненні позичок;
- г) при порушенні податкового законодавства; д) при порушенні принципу самофінансування.

27. Надходження коштів від інвестиційної діяльності забезпечується за рахунок:

- а) дивідендів від довгострокових фінансових інвестицій;

- б) довгострокових фінансових вкладень;
- в) надходження від продажу й оплати векселів;
- г) короткострокових кредитів.

28. Відтік коштів від фінансової діяльності забезпечується за рахунок:

- а) погашення короткострокових кредитів; б) оплати векселів;
- в) цільового фінансування; г) довгострокових фінансових вкладень.

29. Відтік коштів від інвестиційної діяльності забезпечується за рахунок:

- а) погашення довгострокових кредитів;
- б) капітальних вкладень на розвиток виробництва; в) погашення кредиторської заборгованості;
- г) довгострокових фінансових вкладень;
- д) продажу нематеріальних активів.

30. Приплив коштів за рахунок фінансової діяльності здійснюється за рахунок:

- а) виплати дивідендів;
- б) продажу основних засобів;
- в) надходжень від продажу й оплати векселів;
- г) цільового фінансування;
- д) довгострокових кредитів.

31. Напрямки діяльності, що визначають довгострокову і середньострокову перспективу використання фінансів - це:

- а) тактика керування фінансами;
- б) організація фінансових відносин;
- в) стратегія керування фінансами;
- г) фінансові інструменти.

32. Невтручання держави в економіку - це основна риса певного типу фінансової політики, а саме:

- а) класичного;
- б) регулюючого;
- в) планово-директивного.

33. Вибрати правильні висловлення:

- а) основою фінансової системи служать фінанси підприємств;
- б) фінансова система не має єдиного джерела ресурсів усіх ланок;
- в) фінанси суб'єктів, що хазяюють, включають фінансові ресурси державних і колективних суб'єктів;
- г) фінанси мають дві функції: розподільну і контрольну;
- д) фінансисти виділяють не одну концепцію відносно "роботи", що виконується фінансами.

34. Серед достоїнств класичного типу фінансової політики варто виділити:

- а) стимулювання державних витрат;
- б) ефективність податків з погляду механізму їхнього стягування; в) простоту системи керування фінансами;
- г) багатоцільове регулювання економіки з боку держави.

35. Серед особливостей фінансового механізму регулюючого типу фінансової політики виділяють:

- а) стимулювання державних витрат, за рахунок яких формується додатковий попит;
- б) законодавче закріплення прибуткового податку по прогресивних ставках з метою вилучення доходів, що використовуються у вигляді заощаджень;
- в) обмеження державних витрат;
- г) вилучення невикористаних відповідно до державного плану фінансових ресурсів підприємств.

36. Прибуток підприємства за звітний період визначається як:

- а) виторг від реалізації продукції за винятком ПДВ і собівартості продукції;
- б) сума скоректованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань;

- в) сума скоригованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат;
- г) сума валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань.

37. Сутність податку на додаткову вартість (ПДВ) полягає ось у чому:

- а) ПДВ є прямим податком, що сплачується в бюджет за ставкою 20% вартості товару; б) ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет продавцем товару;
- в) ПДВ є прямим податком, який сплачується в бюджет покупцями товару;
- г) ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет покупцями товару.

38. Акцизним збором обкладаються:

- а) обороти від реалізації зроблених в Україні підакцизних товарів шляхом їхнього продажу;
- б) митна вартість імпортованих товарів, придбаних за іноземну валюту; в) обороти від реалізації товарів на митній території України;
- г) обороти від реалізації товарів як на митній території України, так і за її межами.

39. Державний збір - грошовий збір, стягнутий державними органами при виконанні ними визначених функцій в інтересах фізичних і юридичних осіб:

- а) за позовними заявами;
- б) за операціями з цінними паперами;
- в) за здійснення нотаріальних дій;
- г) при підписанні угод між підприємствами.

40. Об'єктом плати за землю є:

- а) сільськогосподарські угіддя;
- б) землі для потреб промисловості;
- в) заповідники;
- г) земельні ділянки, надані громадянам для ведення особистого підсобного господарства.

41. Спочатку термін "financia" означав:

- а) систему грошових відносин між державою і населенням;
- б) грошовий платіж;
- в) фонд коштів;
- г) податкові надходження в бюджет.

42. Посилення ролі фінансів у ринковій економіці виражається так:

- а) ускладнення взаємозв'язку між суб'єктами, що хазяюють;
- б) фінанси перестають бути самостійною сферою грошових відносин; в) гроші, виконуючи функцію обігу, стають капіталом;
- г) зниження ролі фінансів на мікрорівні і збільшення їхнього значення на макрорівні.

43. Виділити передумови виникнення фінансів:

- а) глава держави (монарх) став одноосібно розпоряджатися загальнодержавним фондом коштів;
- б) відторгнення монарха від керування скарбницею внаслідок революційних перетворень; в) виникли системи державних доходів і витрат;
- г) збори в бюджет здійснювалися у вигляді натуральних податей.

44. Системний характер формування і виконання бюджету означає:

- а) визначений склад і сума державних доходів і витрат;
- б) визначений склад і структура державних доходів і витрат, а також їхнє законодавче закріплення;
- в) законодавче закріплення порядку надходження податків у бюджет;
- г) основні групи видаткової частини бюджету практично не мінялися протягом тривалого часу.

45. Перший етап розвитку фінансів характеризується нерозвиненістю фінансів. Для нього властиві такі риси:

- а) основна маса коштів витрачалася на військові цілі; б) обмежена кількість фінансових відносин;
- в) високий ступінь впливу фінансів на економіку;
- г) вузькість фінансової системи;

46. Фінансовий контроль за діяльністю підприємств включає контроль з боку:

- а) держави;
- б) посередницьких фірм;
- в) трастових компаній;
- г) кредитних установ;
- д) акціонерів;
- е) економічних служб підприємства.

47. Органи виконавчої влади України, що здійснюють фінансовий контроль:

- а) Адміністрація Президента України; б) Кабінет Міністрів України;
- в) Національний Банк України; г) аудиторські фірми;
- д) Контрольно-ревізійне управління.

48. За формою проведення фінансовий контроль буває:

- а) обов'язковим;
- б) попереднім;
- в) ініціативним;
- г) оперативним;
- д) бюджетним.

49. За методом проведення виділяють такі види контролю:

- а) аудиторський; б) кредитний;
- в) ревізія; г) нагляд;
- д) поточний; е) обстеження.

50. За сферою фінансової діяльності виділяють такі види контролю:

- а) оперативний;
- б) страховий;
- в) податковий;
- г) валютний;
- д) стратегічний;

9. Оформлення державних позик здійснюється такими видами цінних паперів:

- а) акціями;
- б) облігаціями;
- в) казначейськими зобов'язаннями;
- г) ощадними сертифікатами.

10. Страховий ринок - це:

- а) купівля-продаж страхових цінних паперів;
- б) сукупність страхових компаній і послуг, що надаються ними;
- в) діяльність страхових агентів, які діють від імені і за дорученням страховика.

Навроцький Я.Ф.

(підпис)

(прізвище та ініціали НПП)

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

За джерелом інформації: Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (Power Point – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда. Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація. Практичні: практичні завдання.

За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Форми контролю

Формами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна атестація та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. Поточний контроль може здійснюватися шляхом усного та письмового опитування, підготовки доповідей, рефератів. Проміжна атестація має на меті визначити сукупність знань студента з дисципліни по завершенню певного етапу вивчення дисципліни (модуля) і проводиться у формі контрольних завдань, тестування або контрольного опитування. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру для визначення обсягу знань студента по закінченню вивчення курсу і здійснюється у формі іспиту (заліку).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

1. Відповідно до Положення “Про екзамен та заліки у НУБіП України”, затвердженого ректором університету 27.12.2019 р., рейтинг студента з навчальної роботи R_{HP} стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою:

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{дис}}, \quad (1)$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, \dots, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного

змістового модуля;

$K_{\text{дис}} = K^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{\text{ЗМ}} = \dots = K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$. Тоді вона буде мати вид

$$R_{\text{НР}} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + R^{(n)}_{\text{ЗМ}})}{n} \quad (2)$$

2. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно Положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.12.2019 р. протокол № 5. Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл. 1.

Таблиця 1.

Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90 - 100
Добре	74 - 89
Задовільно	60 - 73
Незадовільно	0 - 59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни “Фінанси” для студентів спеціальності 051 “Економіка” (Економічна кібернетика)
2. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни “Фінанси” для напряму підготовки 075 “Маркетинг”: Н.К. Мрачковська, О.Є. Данилевська.- Київ. ЦП “Компринт”. 2017. - 168с

12. Список рекомендованої літератури.

Законодавчі акти

1. Конституція України №254 к/96-ВР, від 28.06.1996 р.// URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.97р.№ 280/97-ВР із змінами і доповненнями // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
4. Податковий кодекс України. від 02.12.2010 № 2755-VI із змінами і доповненнями // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Закон України “Про страхування” від 07.03.96 р. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
6. Основи законодавства України про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 № 16/98-ВР // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80>
7. Закон України “Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування ” від 26.06.1997 № 400/97-ВР // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400/97-%D0%B2%D1%80>
8. Закон України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування ” від 08.07.2010 № 2464-VI // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>
9. Закон України “Про банки і банківську діяльність ” від 07.12.2000 р. № 2121-III // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
10. Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок ” від 23.02.2006 № 3480-IV // URL:

11. Закон України “Про Рахункову палату” від 02.07.2015 № 576-VIII // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
12. Закон України “Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні” від 26.01.1993 № 2939-XII із змінами і доповненнями // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>
13. Закон України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність ” від 21.12.2017 № 2258-VIII // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
14. Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” від 12.07.2001 № 2664-III // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

Підручники і навчальні посібники

15. Давиденко Н. М., Данилевська-Жугунісова О.Є. Підручник Фінанси. К.:ТОВ ЦП Компринт, 2014. 544с.
16. І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого: Фінанси: Підручник. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.
17. І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтніна та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. Фінанси: навчальний посібник [Електронний ресурс] / – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 330 с
18. К. Д. Гурова, О. Л. Шелест, І. В. Колупаєва. Фінанси, гроші та кредит: Навч. пос. – Х.: Світ Книг, 2018. – 672 с.
19. Фінанси для фінансистів [текст] : підручник. / О. А. Шеремет, І. В. Дем’яненко, К. В. Багацька [та ін.] за заг. ред. Т. А. Говорушко – К. : “Центр учбової літератури”, 2013. – 612 с.
20. О.І. Кремень, В.М. Кремень. Фінанси: Навчальний посібник / – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 416 с.
21. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
22. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. ч.2. – 309 с.
23. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво “ПромАрт”, 2018. – 262 с.
24. Фінанси: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: “Знання”, 2012. — 687 с.
25. Фінанси: підручн. / О.Я. Стойко, Д.І. Дема; за ред. О.Я. Стойка. – К.: Алерта, 2017. – 406 с.
26. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) [підручник] / за ред.. В.О. Онищенко / Онищенко В.О., Бережна А.Ю., Птащенко Л.О., Чичкало-Кондрацька І.Б. – К.: Центр учбової літератури, 2015. - 600 с.

Додаткова література

27. Юхименко П.І., Федосов В.М., Лазебник Л.Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В.М. Федосова, С.І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.
28. Львовчкін С.В. Фінансова думка України. Енциклопедія / С.В.Львовчкін, В.М.Федосов, С.І.Юрій, П.І.Юхименко; авт. передм. А.А.Чухно; за наук. ред. д-ра екон.наук, проф. В.М. Федосова – Київ: Кондор; Тернопіль: Економічна думка 2010. – У 3- т.
29. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій: Навч.посіб. – Харків: ВД «Інжек», 2010. – 488 с.
30. Податкова система: конспект лекцій з дисципліни «Податкова система», [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 “Економіка”, спеціалізації “Економіка підприємства” освітнього ступеня “Бакалавр” денної та заочної форм навчання / уклад. Гречко А.В.– К., 2018. – 171 с.
31. Бюджетна система : навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015.–284 с.
32. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво “Діса

плюс”, 2019. – 402 с.

33. Савчук Н.В. Бюджетні пріоритети України у контексті суспільного вибору: монографія / Н.В.Савчук. – К.: КНЕУ, 2014. – 325 с.
34. Луніна І.О. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів: [монографія]. - К.:2010. – 320 с.
35. Страхування: навч. посіб. / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк; за ред. Т.А. Говорушко. – К.: – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 328 с.
36. Фінансовий ринок: навчальний посібник / С. С. Арутюнян, Л. В. Добриніна [та інш.] / за ред. С. С. Арутюнян. – Київ : Гуляєва В.М., 2018. – 484 с.
37. Фінансовий ринок : підручник: у 2-х т. / Коваленко Ю. М., Ковернінська Ю. В., Онишко С. В., Кужелев М. О. та ін.; кер. авт. кол. і наук. ред. Ю. М. Коваленко. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018.
38. Гроші та кредит [Електронний ресурс] : підручник / О. В. Дзюблюк, Б. П. Адамик, Г. Р. Балянт [та ін.] ; за ред. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - 892 с.
39. Дема Д. І. Фінансовий ринок : навч. посібник / Д94 Д. І. Дема, І. В. Абрамова, Л. В. Недільська; за заг. ред. Д.І. Деми. – Житомир : ЖНАЕУ, 2017. – 448 с.
40. Міжнародні фінанси [Текст] : навчальний посібник / [І. І. Д’яконова, М. І. Макаренко, Ф. О. Журавка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Макаренка та д-ра екон. наук, доц. І. І. Д’яконової. – Київ : “Центр учбової літератури”, 2012. – 548 с.
41. Рязанова Н.С. Міжнародні фінансові організації: / Н.С.Рязанова, М.А.Гапонюк, А.А.Максименко. – К.:КНЕУ, 2010. – 230 с.
42. Годованець О.В. Міжнародний фінансовий менеджмент / опорний конспект лекцій – Тернопіль.: ТНЕУ, 2012. – 105 с.
(http://dspace.tneu.edu.ua/retrieve/17372/imev_kmfige_sme_dmfm_LEK.pdf.pdf)

13. Інформаційні ресурси

1. <http://minfin.kmu.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства фінансів України
2. <http://sfs.gov.ua>- Офіційний сайт Державної фіскальної служби України
3. <http://treasury.gov.ua> - Офіційний сайт Державної казначейської служби України
4. <http://www.ukrstat.gov.ua> - Офіційний сайт Державної служби статистики України
5. <http://www.nssmc.gov.ua> – Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку
6. <http://nfp.gov.ua> – Національна комісія, яка здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг